

W ZESZYCIE

Zeszyt poświęcony jest zagadnieniom teoretycznym i szczegółowym, w szczególności dynamice zmian w zasobie leksykalnym współczesnej polszczyzny.

Głosem w dyskusji nad klasą jednostek metatekstowych jest artykuł poświęcony *dopowiedzeniom* na tle tzw. *parataktemów*. Pierwszy termin jest słabo ugruntowany – choć rozpoznawalny – w tradycji składniowej, natomiast *parataktemy* mają znamiona terminu autorskiego, są używane w wąskim gronie badaczy.

Nowatorskie uwzględnienie kryterium rangi w typologii odstępstw od normy skodyfikowanej w zakresie struktur z wymaganym przypadkiem umożliwia spojrzenie na polszczyznę w Ukrainie z liberalnej i jednocześnie bardziej współczesnej perspektywy.

W społeczności żydowskiej falenickiego letniska w 1920–1934 dominowały imiona biblijne oraz jidyszowe. Są one świadectwem kulturowej tożsamości identyfikowanych za ich pomocą osób, a także dowodem na brak ich akulturacji.

Przymiotniki *niemoralny* i *nieetyczny* w połączeniu z rzeczownikami *czyn*, *działanie*, *postępowanie* i *zachowanie* różnią się częstotliwością występowania w tekstach, są używane wymiennie i funkcjonują jako kontekstowe bliskoznaczniki.

Tworzenie seryjnych compositów to znamienna cecha najnowszej polszczyzny, realizującej na szeroką skalę tendencję do internacjonalizacji leksyki. Cząstka *neo-*, która wykazuje tendencję do tworzenia neologizmów w drodze analogii, funkcjonuje w określonym typie dyskursywnym i została objęta rozszerzeniem znaczenia o sem negatywny.

Słowa prof. Jerzego Bralczyka o różnicach w nazywaniu osób i zwierząt (*umrzeć* – *zdechnąć*) nie tylko wywołały ogólną dyskusję nad słownictwem nazywającym śmierć zwierzęcą oraz ludzką, lecz także świadczą o ogromnych przemianach społeczno-kulturowych w podejściu do zwierząt. Spory wokół miejsca zwierząt w porządku natury sięgają starożytności.

Analizując semantykę użycić słów z gniazda 'szał' w dziełach pozytywistów (Orzeszkowej, Sienkiewicza, Prusa), można odnieść wrażenie, że ich semantyka była dawniej bardziej rozmyta niż współcześnie, ówczesni twórcy postrzegali ludzkie zachowania i ludzką psychikę jako pewne continuum.

Słowa kluczowe: parataktemy – asyntagmatyki – dopowiedzenia – metatekst – prozodia – polski język pisany w Ukrainie – struktura z wymaganym przypadkiem – typologia – interferencja – ranga odstępstwa od normy – badania korpusowe – glottodydaktyka – antroponimia Żydów – imiona Żydów – imiona biblijne – imiona jidyszowe – Falenica – aksjolingwistyka – semantyka – pragmatyka – antropocentryzm – status zwierząt – etymologia – słowotwórstwo – wyrazy złożone – neologizmy – polszczyzna współczesna – polszczyzna historyczna – *niemoralny* – *nieetyczny* – *neo-* – *szał* – *szalony* – literatura realistyczna XIX wieku – historia języka polskiego – psychologia – psychiatria.